

Elementarz prawa upadłościowego

Postępowanie o zatwierdzenie układu – ogólna charakterystyka

Bartosz Nowicki

Adwokat w Leśnodorski Ślusarek i Wspólnicy

Cel postępowania restrukturyzacyjnego

Celem postępowania restrukturyzacyjnego jest zawarcie układu.

Układ zawierany jest pomiędzy:

1. dłużnikiem (niewypłacalnym lub zagrożonym niewypłacalnością) – z jednej strony oraz
2. wierzycielami – z drugiej strony.

W założeniu układ ma umożliwić dłużnikowi uniknięcie upadłości przy zabezpieczeniu słusznych praw wierzycieli (w szczególności pozwolić im uzyskać zaspokojenie w stopniu wyższym niż w przypadku gdyby miało dojść do upadłości dłużnika) (art. 1, art. 3 Pr.rest.).

Rodzaje postępowań restrukturyzacyjnych

Ustawa przewiduje możliwość przeprowadzenia restrukturyzacji w następujących trybach:

1. postępowania o zatwierdzenie układu,
2. przyspieszonego postępowania układowego,
3. postępowania układowego,
4. postępowania sanacyjnego (art. 2 Pr.rest.).

Zasadnicze różnice w postępowaniach restrukturyzacyjnych

Postępowania restrukturyzacyjne różnią się przede wszystkim:

1. trybem dochodzenia do zawarcia układu,
2. zakresem przyznanej dłużnikowi przez ustawę ochrony przed wierzycielami,
3. zakresem ograniczenia dłużnika w zarządzie jego majątkiem (przedsiębiorstwem),

– w myśl zasady: im więcej ochrony przed wierzycielami dłużnik zyskuje, tym więcej traci władzy nad własnym majątkiem (przedsiębiorstwem).

Postępowanie o zatwierdzenie układu – wprowadzenie

Postępowanie o zatwierdzenie układu jest jednym z czterech postępowań restrukturyzacyjnych: obok przyspieszonego postępowania restrukturyzacyjnego, postępowania układowego oraz postępowania sanacyjnego (art. 2 Pr.rest.).

Postępowanie o zatwierdzenie układu daje dłużnikowi możliwość zawarcia układu

z wierzycielami w wyniku samodzielnego zbierania głosów przez dłużnika bez udziału sądu (art. 3 ust. 2 pkt 1 Pr.rest.).

Restrukturyzacja w trybie postępowania o zatwierdzenie układu obejmuje zasadniczo następujące etapy:

1. czynności przygotowawcze,
2. głosowanie nad układem,
3. zatwierdzenie układu przez sąd i jego skutki,
4. stwierdzenie wykonania układu.

Przygotowanie do zawarcia układu

Czynności przygotowawcze do zawarcia układu obejmują w szczególności:

1. zawarcie umowy z nadzorcą układu,
2. ustalenie dnia układowego,
3. sporządzenie spisu wierzytelności,
4. sporządzenie spisu wierzytelności spornych,
5. opracowanie planu restrukturyzacji,
6. opracowanie propozycji układowych.

Głosowanie nad układem (przyjęcie układu)

Dłużnik we współpracy z nadzorcą układu zbiera głosy wierzycieli za przyjęciem układu, przedstawiając im karty do głosowania (art. 37 ust. 2 pkt 4 w zw. z art. 212 Pr.restr.).

Układ zostaje przyjęty, jeżeli za jego przyjęciem wypowie się większość wierzycieli uprawnionych do głosowania nad układem, mających łącznie co najmniej dwie trzecie sumy wierzytelności uprawniających do głosowania nad układem (art. 217 ust. 1 Pr.restr.).

W postępowaniu o zatwierdzenie układu większość potrzebną do przyjęcia układu liczy się od liczby i kwoty wierzytelności uprawniających do udziału w głosowaniu. To istotna różnica w stosunku do pozostałych postępowań restrukturyzacyjnych, w których większość potrzebną do przyjęcia układu liczy się, biorąc pod uwagę wierzycieli głosujących.

Wierzyciel może złożyć nadzorcą układu pisemne zastrzeżenia co do zgodności z prawem przebiegu samodzielnego zbierania głosów lub wskazania innych okoliczności, które mogą mieć wpływ na zatwierdzenie układu. Nadzorca układu dołącza zastrzeżenia wierzycieli do sprawozdania składanego do sądu wraz z wnioskiem o zatwierdzenie układu (art. 216 ust. 2 Pr.restr.).

W przypadku uzyskania wymaganej większości głosów nadzorca układu stwierdza przyjęcie układu (art. 217 ust. 4 Pr.restr.).

Zatwierdzenie (odmowa) zatwierdzenia układu

Sądowa kontrola przebiegu i dopuszczalności zawarcia układu odbywa się dopiero na etapie rozpatrzenia wniosku dłużnika o zatwierdzenie układu.

Sąd wydaje postanowienie w przedmiocie zatwierdzenia układu w terminie dwóch tygodni od dnia złożenia wniosku o zatwierdzenie układu. Uwzględniając wniosek dłużnika, sąd wydaje postanowienie o zatwierdzeniu układu (art. 223 ust. 1 Pr.restr.).

Sąd odmawia zatwierdzenia układu:

1. obligatoryjnie – w przypadku uprawomocnienia się postanowienia o ogłoszeniu upadłości dłużnika (art. 13 Pr.restr.);
2. obligatoryjnie – jeżeli w ocenie sądu układ narusza prawo, w szczególności jeżeli przewiduje udzielenie pomocy publicznej niezgodnie z przepisami albo jeżeli jest oczywiste, że układ nie będzie wykonany, w szczególności gdy dłużnik nie wykonuje zobowiązań powstałych po dniu otwarcia postępowania restrukturyzacyjnego (art. 165 ust. 1 Pr.restr.);
3. obligatoryjnie – jeżeli suma spornych wierzytelności uprawniających do głosowania nad układem przekracza 15% sumy wierzytelności uprawniających do głosowania nad układem (art. 165 ust. 3 Pr.restr.);

4. fakultatywnie – sąd może odmówić zatwierdzenia układu, jeżeli w ocenie sądu warunki układu są rażąco krzywdzące dla wierzycieli, którzy głosowali przeciw układowi i zgłosili zastrzeżenia (art. 165 ust. 2 w zw. z art. 216 ust. 2 Pr.restr.).

Z dniem uprawomocnienia się postanowienia o zatwierdzeniu układu albo o odmowie zatwierdzenia układu postępowanie restrukturyzacyjne zostaje formalnie zakończone (art. 324 ust. 1 Pr.restr.). Restrukturyzacja wkracza w etap wykonania układu.

Skutki układu

Od dnia wydania postanowienia w przedmiocie zatwierdzenia układu do dnia jego uprawomocnienia nadzorca układu wykonuje uprawnienia nadzorcy sądowego (art. 224 ust. 1 Pr.restr.). Z dniem uprawomocnienia się postanowienia zatwierdzającego układ nadzorca obejmuje funkcję nadzorcy wykonania układu (art. 171 ust. 1 Pr.restr.). Nadzorca wykonania układu raz na trzy miesiące składa do sądu sprawozdanie dotyczące wykonywania planu restrukturyzacyjnego oraz wykonywania układu (art. 171 ust. 3 Pr.restr.).

Układ wiąże wierzycieli, których wierzytelności według ustawy są objęte układem, chociażby nie zostały umieszczone w spisie wierzytelności. Układ nie wiąże wierzycieli, których dłużnik nie ujawnił i którzy nie byli uczestnikami postępowania (art. 166 ust. 1 i 2 Pr.restr.).

Układ nie narusza praw wierzyciela wobec poręczyciela oraz współdłużnika dłużnika ani praw wynikających z hipoteki, zastawu, zastawu skarbowego, zastawu rejestrowego lub hipoteki morskiej, a także z przewłaszczenia na zabezpieczenie, jeżeli były one ustanowione na mieniu osoby trzeciej (art. 167 ust. 1 i 2 Pr.restr.).

Układ nie narusza praw wynikających z hipoteki, zastawu, zastawu rejestrowego, zastawu skarbowego lub hipoteki morskiej, jeżeli były ustanowione na mieniu dłużnika, chyba że uprawniony wyraził zgodę na objęcie zabezpieczonej wierzytelności układem. W takim przypadku prawa te pozostają w mocy, z tym że zabezpieczają one wierzytelność w wysokości i na warunkach płatności określonych w układzie (art. 168 ust. 1 i 2 Pr.restr.).

Prawomocne postanowienie o zatwierdzeniu układu stanowi podstawę wpisu informacji o zatwierdzeniu układu w księgach wieczystych i rejestrach (art. 169 ust. 1 Pr.restr.).

Jeżeli układ przewiduje konwersję wierzytelności na udziały lub akcje, prawomocnie zatwierdzony układ zastępuje określone w *Kodeksie spółek handlowych* czynności związane z podwyższeniem kapitału zakładowego, przystąpieniem do spółki, objęciem udziałów lub akcji oraz wniesieniem wkładu. Odpis prawomocnego postanowienia o zatwierdzeniu układu stanowi podstawę wpisu podwyższenia kapitału zakładowego spółki do Krajowego Rejestru Sądowego (art. 169 ust. 3 Pr.restr.)

W zakresie postępowań zabezpieczających i egzekucyjnych od dnia wydania postanowienia w przedmiocie zatwierdzenia układu do dnia jego uprawomocnienia układ wywołuje następujące skutki (art. 224 ust. 2 w zw. z art. 259-260 Pr.restr.):

1. postępowanie egzekucyjne dotyczące wierzytelności objętej z mocy prawa układem, wszczęte przed dniem układowym, ulega zawieszeniu z mocy prawa;
2. sędzia-komisarz na wniosek dłużnika lub nadzorcy sądowego może uchylić zajęcie dokonane w postępowaniu egzekucyjnym lub zabezpieczającym dotyczącym wierzytelności objętej z mocy prawa układem, jeżeli jest to konieczne do dalszego prowadzenia przedsiębiorstwa dłużnika;
3. wszczęcie postępowania egzekucyjnego oraz wykonanie postanowienia o zabezpieczeniu roszczenia lub zarządzenia zabezpieczenia roszczenia wynikającego z wierzytelności objętej z mocy prawa układem jest niedopuszczalne;
4. wierzyciel posiadający wierzytelność zabezpieczoną na mieniu dłużnika hipoteką, zastawem, zastawem rejestrowym, zastawem skarbowym lub hipoteką morską może prowadzić egzekucję wyłącznie z przedmiotu zabezpieczenia, przy czym sędzia-komisarz na wniosek dłużnika lub nadzorcy sądowego może zawiesić postępowanie egzekucyjne co do wierzytelności nieobjętych z mocy prawa układem, jeżeli egzekucję skierowano do przedmiotu zabezpieczenia niezbędnego do prowadzenia przedsiębiorstwa; łączny czas zawieszenia postępowania egzekucyjnego nie może przekroczyć trzech miesięcy; zwolnienie zajętego przedmiotu spod zajęcia może nastąpić zgodnie z przepisami *Kodeksu postępowania cywilnego*.

Po uprawomocnieniu się w zakresie postępowań zabezpieczających i egzekucyjnych układ wywołuje następujące skutki (art. 170 Pr.restr.):

1. co do wierzytelności objętych układem:
 - a. postępowania zabezpieczające i egzekucyjne ulegają umorzeniu z mocy prawa,
 - b. tytuły wykonawcze lub egzekucyjne tracą wykonalność z mocy prawa;
2. co do wierzytelności nieobjętych układem – zawieszona postępowania zabezpieczające i egzekucyjne mogą zostać podjęte na wniosek wierzyciela.

Stwierdzenie wykonania układu

Po wykonaniu układu lub wyegzekwowaniu wierzytelności objętych układem sąd wydaje postanowienie o wykonaniu układu. Prawomocne postanowienie o wykonaniu układu stanowi podstawę do wykreślenia wpisów dotyczących układu w księgach wieczystych i rejestrach. Dłużnik odzyskuje również prawo swobodnego zarządzania majątkiem i rozporządzania jego składnikami, jeżeli był go pozbawiony na mocy postanowień układu (art. 172 Pr.restr.).